"ఆమె ఈ బండికి వొస్తుందని నీకెట్లా తెలిసింది?" అని శాస్త్రిని అడిగాను. అప్పుడు ఆరుగంట లవుతుంది. బొంబాయినుంచి రైలు వొచ్చే టైం. నేనూ, శాస్త్రి ప్లాటుఫారం మీద నుంచొని మాట్లాడుకుంటున్నాం.

"ఇవ్వాళే వైరిచ్చింది' అన్నాడు శాస్త్రి. ఆమె శాస్త్రి స్నేహితురాలట. ఆమె ఈ బండికి వొస్తుందని చెప్పి నన్ను వెమ్మట పెట్టుకొచ్చాడు శాస్త్రి.

శాస్త్రి ఆమెని గురించి చెప్పిన మాటల్నిబట్టి ఆమె విచిత్రవ్యక్తి అనిపించింది నాకు. "బలే మనిషి బలే మనిషి" అంటాడు శాస్త్రి. ఏమడిగినా "నువ్వే చూస్తావుగా" అంటాడు. "ఏమోనబ్బా. నాకు చెప్పటం చాతగాకుండా వుంది మన సంఘంలో యిటువంటి మనిషి ఉండదు. ఒచ్చే సంఘంలో ఆడవాళ్ళు యిట్లా వుంటారేమో! ఇప్పుడు రష్యాలో యేమన్నా వున్నారేమో!" అంటాడు.

"అయితే ఆమె భర్త యేం చేస్తుంటాడు?" అని అడిగాను. ఆమెని గురించి యింకా యింకా తెలుసుకోవాలనిపిస్తూ వుంది నాకు.

"ఏదో చేస్తూనే వుంటాడు లాగుంది. ఆమె మాట్లాడితే "కామేశ్వరుడు అటువంటివాడు, ఇటువంటివాడు ఎంత చలాకీగా వుంటాడనుకున్నావ్" అని చెపుతూ వుంటుంది.

"భర్తంటే చాలా ప్రేమ కాబోలు."

"ఆమెకు మొత్తం నలుగురు పిల్లలు. వొక మొగపిల్లవాడూ ముగ్గురు ఆడపిల్లలూ' అన్నాడు శాస్త్రి కొంటెగా.

నిజంగా ఆమెకు పిల్లలనేటప్పటికి నా మనస్సు కలుక్కుమంది. మిగిలిన ఆడవాళ్ళకుమల్లే ఈ బలే మనిషికూడా పిల్లలా? ఎందుకనోగాని ఈ భావాన్ని నేను భరించలేకపోయాను.

ఇంతలో "అదిగో రైలు ఒస్తూ వుంది." అన్నాడు శాస్త్రి. ఆ మాటకి నా హృదయము దడదడ కొట్టుకుంది.

అకస్మాత్తుగా ప్లాట్‌ఫారానికి చలనం కలిగింది. ఇద్దరు ప్రయాణీకులు ప్లాట్‌ఫారం అంచునుంచి సామాను సర్దుకొని దూరంగా నుంచున్నారు ఒక ముసలమ్మ మూటనొకచేత్తో, మనమణ్ణి ఒకచేత్తో పట్టుకొని నిలబడింది. ఒక రైతు నుంచున్నవాడు నుంచున్నటుగానే హడవిడి పడుతున్నాడు. కాసేపు కర్రని చుటా, చుట్టని కర్రా అనుకున్నాడు.

రైలు ఆగీ ఆగటంతోనే "మూడో తరగతి" అని జాపకం చేశాడు లక్ష్మణ శాస్త్రి. ఆమె ఎప్పుడూ మూడో తరగతి

లోనే ప్రయాణం చేస్తుందిట. ఆమెకు ఒంటరితనం గిట్టదట. అందుకని జన సమ్మర్దంగావున్న మూడో తరగతి చూచి అందులో ప్రయాణం చేస్తుందిట. ఆమెకు ఎంత యిరుగ్గా వుంటే అంత సరదాగా వుంటుందట! నాకు ఆమెను వెతకాలని వుంది గాని కాళ్ళాడక అక్కడే దిక్కులు చూస్తూ నుంచున్నాను.

అది చిన్న స్టేషను. ఎక్కువమంది దిగరు.

"అదిగో దిగుతూవుంది" అని గార్డు పెట్టెవైపుకి చూపిస్తూ అన్నాడు లక్ష్మణ శాస్త్రి.

నేనూ చూశాను. నాకు కనబడలేదు!

"హల్లో"—యెదురుగా వొస్తున్న ఒక వ్యక్తితో కరస్పర్శచేస్తూ అన్నాడు లక్ష్మణశాస్త్రి. ఆ వ్యక్తి ఓవర్ కోటులో వుంది. చేతిలో తోలుసంచి వుంది

"మీరు రారనుకున్నాను" అంటున్నాడు.

"అదేమిటి? ఎందుకు అలా అనుకోవటం?" అంటున్నది.

ఆ ఓవర్ కోటులోవున్న వ్యక్తి ఆమే అని అప్పుడు నాకు తెలిసింది. మామూలు స్త్రీ ఆకారంకోసం వెతుకుతున్న నా చూపులు ఓవర్ కోటులోవున్న ఆమెను పట్టుకోలేక పోయినవ్. నేను మళయాళంలో వున్నప్పుడు ఇటువంటి అవస్థలోనే వుండేవాణ్ణి. గూడకట్టు కట్టుకొని తుండుగుడ్డ భుజాన వేసుకునే ఆ స్త్రీలు నా కంటికి ఎప్పుడూ పొరపాట్నయినా స్త్రీలుగా కనిపించే వాళ్లుకారు ఇప్పుడూ ఆ దుర్గతే పట్టింది.

లక్ష్మణశాస్త్రి అంటున్నాడు—"అపేక్ష వున్నచోటే భయం కూడా వుంటుంది. మీరు రావాలనే అపేక్షతోపాటు, మీరు రారనే భయం కూడా ఎక్కువైంది."

ఆమె నవ్వి, "కామేశ్వరుడూ ఇట్లాగే మాట్లాడుతాడు" అంది.

ఆమె భర్తపేరు ఎత్తేప్పటికి లక్ష్మణ శాస్త్రి కించపడి టాపిక్ మార్చటానికి ప్రయత్నించాడు. నన్ను పరిచయం చేస్తూ, "ఇతడు శరశ్చంద్రబాబు నాకు పరమ స్నేహితుడు. కథలు రాస్తూ వుంటాడు. సినిమాలతో సంబంధం వుంది....మంచి...."

ఆమె లక్ష్మణశాస్త్రి చేతిని వొదలకుండానే నన్ను ఎగాదిగా చూచి, "మీ కథలు కొన్ని చదివాను. మీ కథలే బాగుంటై" అంది ఆమె శాస్త్రి యింట్లో దిగింది!

ఆ రాత్రి నిద్రపట్టకపోవటంవల్ల తెల్లవారి కొంచెం ఆలస్యంగా లేచాను. త్వరగా కాలకృత్యాలు తీర్చుకొని ఆమెను చూట్టానికి లక్ష్మణశాస్త్రి ఇంటికి వెళ్దామా వొద్దా అని ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాను. ఇంతలోకి లక్ష్మణశాస్త్రే వొచ్చాడు. "ఒకసారి మా యింటికి రావోయ్. ఆమె పిలుచుకు రమ్మన్నది" అన్నాడు.

"ఎందుకు?" అని అడిగాను. లోపలకి వెళ్దామని వుంది. ఆమె వూరికేనే

పిలుస్తూ వుందని తెలుసు. అయినప్పటికీ అప్రయత్నంగా అలా అడిగేశాను.

లక్ష్మణశాస్త్రి నన్ను విచిత్రంగా చూచి, కాసేపు ఆగి, "సరేలే, రా" అన్నాడు నేను బయల్దేరాను.

మేము వెళ్ళేటప్పటికి లక్ష్మణశాస్త్రి స్నేహితులూ, వాళ్లో కుర్రవాళ్ళు కొంత మంది వున్నారు. ఆమె వాళ్ళ మధ్య కూర్చొని కబుర్లు చెబుతూవుంది. నన్ను చూచి, "ఏమండీ, పిలిస్తేగాని రావొద్దను కున్నారా?" అని నవ్వుతూ అడిగింది.

"మా వాడికి ఆడవాళ్ళనిచూస్తేసిగ్గు" అన్నాడు.

అంతా నవ్వారు, ఆమెమాత్రం చిన్న పుచ్చుకుంది. కారణం నాకు బోధపడలేదు గాని, ఎందుకోబాధపడుతున్నట్టు మాత్రం స్పష్టంగా కనిపించింది. అదైనా కాసేపే! మళ్ళీ యధాప్రకారం అందరితోనూ కులాసాగా కబుర్లు చెప్పటం మొదలు పెట్టింది. తన అనుభవాలు, కథలు కథ లుగా వర్ణించి చెప్పింది. చివరికి "మీకు నా కున్న అనుభవంలో పదోవంతు కూడా లేదు" అంది.

"నిజమే, 'అందరూ అంగీకరించారు. "కాబట్టి వయస్సు మాట ఎట్లావున్నా మీ అందరికీ నేను తల్లిని" అంది.

ఈ మాట మా మధ్య పిడుగుపడినట్లు పడింది. కొందరు సిగ్గుపడి తలవొంచు కున్నారు. కొందరు వెకిలినవ్వు నవ్వారు, కొందరు తెల్లబోయారు.

నాకు యింకొక లోకంలో ఉన్నట్లు వుంది. ఆమెమాత్రం వీటిని గమనించ నట్లు యధాప్రకారం మాట్లాడుతూనే వుంది. అందరినీ ఒకే మోస్తరుగా పలక రిస్తూ మాట్లాడింది. సెక్సునిగురించి ఆమె ఫ్రీగా మాట్లాడుతూవుంటే కుర్రవాళ్ళంతా కిక్కురుమనకుండా విన్నారు. అవునూ, కాదూ అంటానికూడా వాళ్ళకు ధైర్యం లేకపోయింది. ఊకొట్టటానికే వాళ్ళకు సిగ్గువేసింది, "నేను స్త్రీని; అనే భావం ఆమెకు వచ్చినా గుర్తుకురాలేదు. నాకు చాలా సంతోషం వేసింది. కాని "పూర్వం సంతానానికి స్త్రీ పురుష సంపర్కం అవ సరం లేనట్టు కనుపిస్తుంది. ఇప్పుడు అవసరం; కొన్ని సంవత్సరాలకు మళ్లీ అవసరం లేకుండా పోవొచ్చు" అని ఆమె చెపుతూవుంటే నా మనస్సుకూడా చివుక్కుమంది.

కొంచెంసేపు అయింతర్వాత మేము కాఫీహోటలుకి బయల్దేరాం. ఆమెకూడా మాతో వొచ్చింది. చూస్తే యెవ్వరు ఏమనుకుంటారో అని నాకు అమిత కంగారుగా వుంది, కాని ఆమెకు ఏమని చెప్పటం?

మేము దారినే వెళ్తుంటే జనం గుంపులు గుంపులు పడి విచిత్రంగా చూస్తూ హేళనచెయ్యటం నేను గమ నించాను, ఆమెనుగురించి ఒకటి రెండు మాటలు నా చెవిని పడినై. హోటలు నుంచి బయటపడి కొంపకి జేరదామని

అంతా త్వరగా కాఫీ ముగించారు. ఆమె మాత్రం తొందరపడలేదు.

"ఏదీ ఆ హల్వా యిట్లా ఉంచండి" అని సుబ్బారావు ప్లేట్లోవున్న హల్వాలో సగం తీసుకుంది. "ఈ బూంది కొంచెం తీసుకోండి" అని శాస్త్రి ప్లేటులోకి తన బూందిని చెంచాతో సగం నెట్టింది.

ఇక మిగతా టేబిల్సు చుట్టూవున్న జనం రుసరుసలు చెప్పాలీ!

సాయంకాలం పార్కుకి వెళ్ళాం. అక్కడా యింతే. అక్కడివాళ్ళంతా మమ్మల్ని మ్యూజియంలో జంతువుల్ని చూచినట్టు చూట్టం మొదలుపెట్టారు. ఏం జరుగుతున్నా ఆమెలోమాత్రం యేమీ మార్పు కనపట్టంలేదు. కాని నేను కని పెట్టినవాటిల్లో మరీ విచిత్రం అయిన విషయం ఏమిటంటే ఆడవాళ్ళతో మాట్లాట్టానికి ఆమె నాకంటే సిగ్గుపడేది. లక్ష్మణశాస్త్రి భార్యతో తలవంచుకొని మాట్లాడేది. ఆమె వేసే ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పటానికి అమిత సిగ్గుపడేది.

"మీకు పిల్లలు ఎంతమందండీ?"

"..........."

"మీ పెద్దపిల్ల పెళ్ళి యీడుకు వొచ్చిందా?"

"..........."

"మీరిట్లా తిరుగుతూవుంటే మీ పిల్లలకు అలనా పాలనా యెట్లా జరుగుతుందీ?"

"........."

"ఈ చీరె యెక్కడ కొన్నారు? దీని రంగు నిలవదండీ?"

"..........."

"ఈ జాకెట్టుకి కుట్టుకూలీ యేం యిచ్చారు?"

ఇటువంటి ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్ప లేక ఆమె తబ్బిబ్బు పడేది. మర్యాదగా జవాబులు చెప్పాలని ప్రయత్నించేది గాని జవాబులు దొరక్కో, అలవాటు లేకో ఉక్కిరిబిక్కిరి అయ్యేది. ఇంతేకాదు, పసిపిల్లల్ని చూసినా అంతే! మేం అంతా మాట్లాడుకునే సమయంలో శాస్త్రి పిల్లవాడు "అమ్మా" అంటూ ఆమె వొళ్ళో దూరితే ఆమె పడిన భయం నే నెప్పుడూ మరచిపోలేను. ఒళ్ళో తేలుపడ్డట్టు ఉలిక్కి పడ్డది. శాస్త్రి భార్య, "తిరగమోత మాడుతూవుంది. కొంచెం పిల్లవాణ్ని చంక వేసుకోండి, చూసివస్తాను" అని చెప్పి ఆమెకు పిల్లవాణ్ణి అందించినప్పుడు ఆమె పడ్డ యాతన ఆ పరమాత్ముడికే తెలియాలి. పిల్లవాణ్ణి చంకన వేసుకోవటం చాతకాక శాస్త్రి భార్య పొయ్యిమీద చట్టిని పట్టుకున్నట్లు పట్టుకుంది, కాని యెంత బాధ అయినా ఆమె మరుక్షణమే మరచి పోయేది. ఇవతలికి వొచ్చి ఏమీ జరగ నట్టుగానే యథాప్రకారం మా అందరి తోనూ కులాసాగా కబుర్లు చెప్పేది. ఆ సంగతే ఎత్తేది కాదు.

భోజనంచేసి ఆమెను గురించి ఆలో చిస్తూ కూర్చున్నాను. ఇంతలో ఆమె

యువ

కూడా శాస్త్రి యింట్లో భోజనం పూర్తి చేసుకొని వొచ్చి సినిమాకి వెళ్దాం రండి'' అని అడిగింది.

''నేను కొంచెం తటపటాయించి ''శాస్త్రి యేడి?'' అన్నాను.

''శాస్త్రి లేకపోతే మీరు రారా?''

''ఎందుకు రాను?''

''ఇంకేం? రండి.''

''బండి పిలిపిస్తాను.''

''నడిచిపోదాం.''

ఇద్దరం బయల్దేరాం. రోడ్డుమీద యెవ్వరూ నడవటంలేదు. మునిసిపల్ లాంతరుస్థంభాలు మిణుకుమిణుకుమంటూ కాపలా కాస్తున్నై. దూరంగా అప్పు డప్పుడూ గుర్రపుబళ్ళ వోటిమోత విని పిస్తోంది. మేమిద్దరం పక్కపక్కనే నడుస్తున్నాం. నలికి ఆమె శాలువా కప్పు కుంది. అందుకని నాకు ఆమె స్త్రీగా కన పట్టం మానేసింది. కొంచెం సేపయిం తర్వాత అమె ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచి యిలా అంది: ''మీ వూరు చాలా వెనక బడి ఉందండీ!''

నాకేమీ తోచక, ''శాస్త్రికూడా వొస్తే బాగుండేది'' అన్నాను.

ఆమె ఒక్క క్షణం ఆగి, ''చాలా వెనకబడివుంది'' అని తనలో తాను అనుకుంటున్నట్లు అన్నది.

''లేకపోతే బొంబాయి ఉన్నట్లు ఉండ మంటే యెట్లా వుంటుంది!'' అన్నాను.

''ఊరు సంగతికాదు — మనుషుల సంగతి. నేను వొచ్చినప్పటినుంచీ చూస్తు న్నాను. మీరు మాంధాత కాలంలో ఉన్నారు. అబ్బా, మీ రీ ఊళ్ళో యెలా బ్రతుకుతున్నారో! ఒకరితో మాట్లాడితే యింకొకరికి కోపం. అందరితో మాట్లా డితే అందరికీ కోపమే! దీన్నే యీర్ష్య

అంటారు కాబోలు శాస్త్రి యింట్లో మీ అందరి సంగతి గమనించాను కాఫీ హోటల్‌కి వెళ్లేటప్పుడు వూళ్ళోవాళ్ళ సంగతి చూచాను ఏం అన్యాయం? అన్నీ ప్రిమిటివ్ లక్షణాలే! ఆడవాళ్ళ పని మరీ అన్యాయంగా ఉంది. ప్రతి భార్యా తన భర్తని యితర స్త్రీలనుంచి కాపాట్టమే తన ధర్మంగా నటిస్తుంది. తన భర్తతో మాట్లాడే ప్రతి స్త్రీ తన భర్తను కాజెయ్యటానికే ప్రయత్నిస్తూవుంది అనుకుంటుంది. ఎంత ప్రిమిటివ్! మీరంతా మాంధాత యుగంలో వున్నారు.''

నేనేమీ మాట్లాడలేదు. ఆమె మాటలు యదార్థం అని నాకు తెలుసు. ఆమె వొచ్చిందగ్గర నుంచీ మా జీవితంలోని అమానుషత్వం నాకు స్పష్టంగా కనిపిస్తూనే వుంది.

''మీరు తెలివిగలవాళ్లు. చాలామంది కంటే తెలివికలవాళ్లు. అందుకని మిమ్మల్ని చూస్తూ వుంటే నాకు ముచ్చటగా వుంటుంది. కాని ఏం లాభం? మీ చుట్టూ వున్న సంఘంలో మీరూ ఒకరు అవటం వల్ల మీలోకూడా ప్రిమిటివ్ ఇన్‌స్టింక్ట్స్ చాలా వున్నాయ్. మొదటనుంచీ నేను మిమ్మల్ని గమనిస్తూనే వున్నాను. మీ రిక్కడవుండి చెడిపోతున్నారు. మీ కొక్క సలహా చెపుతాను. మీ రిక్కడ స్త్రీల క్లబ్బు ఒకదాన్ని ఆర్గనైజు చెయ్యండి. ఆడవాళ్ళని కొంచెం కలిసి మెలిసి తిరిగేటట్టు చేస్తే తప్ప యీ పటుత్వం పోదు నామాట వినండి.'

ఈమాటలు మేం బ్రతుకుతున్న బ్రతుకునంతా ఒక్కసారి జ్ఞాపకానికి తెచ్చినయ్. భార్యల్ని ఇళ్ళల్లో పెట్టటం— బజార్ల వెంట తుకిడీలు తుకిడీలుగా తిరగడం—ఏ స్త్రీ అయినా కనిపిస్తే కోతి చేష్టలు చెయ్యటం—ఆడవాళ్ళ సంగతే సదా మాట్లాడుకోవటం — అంతా అసహ్యంగా కనిపించింది. ఈ మధ్య మా వూళ్ళో ఆడవాళ్ళకోసం జరిగిన హత్యలు జ్ఞాపకం వొచ్చినై. వీటన్నిటికీ కారణం ఆమె చెప్పిందేనా? ఆమె మాటలకు సమాధానం చెప్పకుండా ఆలోచనలో పడ్డాను. ఆమెకూడా గ్రహించినట్లు వుంది. మళ్ళీ ఆ సంగతి ఎత్తలేదు.

హాల్లో ప్రవేశించిం తర్వాత మొత్తం రెండు మూడుసార్లు మాట్లాడించింది. ఒకసారి ''నాకు చెర్లెస్ బోయర్ అంటే యిష్టం. కామేశ్వరుడికి గ్రేటాగార్బో అంటే యిష్టం'' అంది.

''చార్లెస్ బోయర్ అంటే యెవరికి యిష్టం వుంటుందో నాకు తెలుసు. కాని మీకు యిష్టం అవటం నాకు చాలా ఆశ్చర్యంగా వుంది'' అన్నాను.

''ఎందుకని?''

''అతడు చాలా మాస్కులైన్‌గా వుంటాడు. అతడు ముద్దు పెట్టుకుంటూ వుంటే తెర చిరుగుతుందేమో నని భయం వేస్తుంది నాకు.''

ఆమె చిరునవ్వు నవ్వుతూ, ''చిరిగితే

యువ

విరిగిందిలేః అనిపిస్తుంది నాకు'' అంది, కొంచెంసేపు వుండి, ''విరుద్ధ స్వభావాలు ఆకర్షించు కుంటాయి అనుకోవటం పాత సిద్ధాంతం'' అని నెమ్మదిగా చెప్పింది.

ఇంకా కొంచెంసేపు వుండి, ''మీ రన్న మాటకి నా కొక్క విషయం జ్ఞాపకం వొస్తూవుంది. మీతో చెప్పక పోవటం యెందుకుః మా ఊళ్ళో ఒక మహిళా సంఘంలో సభ్యురాలిగా జేర్చు కోమని అప్లికేషన్ పెట్టుకున్నాను. వాళ్ళు నా అప్లికేషన్ తిరగగొడుతూ, 'ఈ సంఘం స్త్రీలకు మాత్రమే' అని రాసి పంపారు'' అని బిగ్గరగా నవ్వటం మొదలు పెట్టింది. నాకుమాత్రం ఆమెను చూస్తే జాలివేసింది.

మళ్ళీ సినిమా చూస్తూ కూర్చున్నాం—

మొదటి రాత్రి తెల్లవారగానే కథా నాయకుడూ,కథానాయకి అత్యుత్సాహంగా చెట్టుకొమ్మ పట్టుకొని వొకళ్లు పువ్వు వాసన చూస్తూ, ఒకళ్లు డూయట్‌సాంగ్ పాడుతూవుంటే ''ఈసీను ఎట్లావుందిః'. అని అడిగింది.

''బాగోలేదు. ఆమె కాసేపు సిగ్గు అభినయిస్తే బాగుండేదిః'' అన్నాను.

''ఎందుకనిః''

''గతరాత్రి అనుభవం ఆమెకు ప్రథమం. చూడండీ. అందుకని అతని మొహం చూసీ చూట్టంతోనే సిగ్గు జనిం చటం సహజం'' అన్నాను.

''ఆమెకు ఆ అనుభవం ప్రథమం అని మీ కెట్లా తెలుసు ?'' అని నవ్వింది. నవ్వుతూ తన చేతిలోవున్న సంపెంగ పువ్వు నా చేతిలో పెట్టింది. నాకు పువ్వు లంటే యిష్టంలేకపోయినా వాసనచూస్తూ కూచున్నాను.

''గ్రేటా గార్బో క్వీన్ క్రిస్టినా చూశారా ?''

''ఆఁ''

''ఆ సీను ఎట్లావుంది ?''

ఆమె యే సీనుకి రిఫర్ చేస్తూవుందో నాకు తెలిసింది. ఆ సీన్లో గ్రేటాగార్బో పక్కన పడుకునేవరకూ ఆమె కుర్రవాడు అనుకుంటాడు హీరో. అకస్మాత్తుగా తెలుస్తుంది. ఆమె కుర్రదనీ ఆ సీను ఎట్లావుందని ఆమె నన్ను అడుగుతూ వుంది.

''బాగుంది.''

''....ఆ షాట్ ఎట్లా వుందిః''

ఆమె ఏ షాట్నిగురించి అడుగుతూ వుందో నాకు తెలిసింది. కాని ఆమె ఆ షాట్ అందం అడగటంలేదు. ఆ షాట్లో వున్న గ్రేటాగార్బో సంగతి అడుగుతూ వుంది. గార్బో వొదులొదులుగావున్న చొక్కాతో నిలబడివుంది. లోపల మరేమీ లేదు. అది ఎట్లావుందిః అని అడుగు తూంది నన్ను.

''అసలు గార్బో చిత్రాలు చూస్తుంటే నాకు ఊపిరి సలపక ఒకరకంగా వుంటుంది. అట్లా అవటం నా కిష్టం వుండదు.''

ఆమె మాట్లాడలేదు.

సినిమాహాల్లోనుంచి బయటికి రాగానే ఆమె యిట్లా అన్నది: "ఇక యీ వూళ్ళో నేను బతకలేను. మీరంతా ప్రిమిటివ్ పీపుల్స్. నాలుగువందల సంవత్సరాల కిందటి జీవితాన్ని ప్రస్తుతం మీరు గడుపుతున్నారు. మిమ్మల్ని చూస్తూవుంటే బారువా చిత్రాలలోని కోయవాళ్ళ జ్ఞాపకం వొస్తున్నారు. బారువా నవనాగరిక కుటుంబాలను చూపించి, చూపించి అకస్మాత్తుగా కోయగూడెంలో ప్రేక్షకుల్ని పడేస్తాడు. ఇతరచోట్లు చూచి మీవూరు వొచ్చిన నాపని యిప్పుడట్లావుంది. ఇక యిక్కడ నేను బతకలేను. రేపే వెళ్ళిపోతాను."

ఆమె యింకా కొన్నాళ్ళు ఈ వూళ్లో వుండాలని నాకు వుంది. ఆమె వుంటే మా జీవితాలు కొద్దిగానైనా మారవొచ్చు అనే ఆశకూడా వుంది. కాని నా ఉద్దేశాలన్నీ ఆమెతో చెప్పకోలేక "రేపు ఒక్క రోజు ఉండగూడదూ?" అన్నాను.

"ఉండను. నేను నిజంగా చెబుతున్నాను. ఈ వాతావరణంలో ఒక్క క్షణంకూడా బతకలేను. టార్జాన్ చూశారుగా! ఆ మృగాలమధ్య, ఆ మహారణ్యంలో; ఆ టార్జాన్ పక్కనవున్న పిల్లని చూస్తే నాకు అమిత భయంవేసేది. ఇప్పుడు మీవూళ్ళో మీమధ్య నాపని ఆ పిల్ల పనిలాగేవుంది. ఎలా వుండగలను! వుండను."

మర్నాడు పొద్దున్న నేనూ, లక్ష్మణశాస్త్రీ, మరికొంతమంది స్నేహితులం కలిసి ఆమెను బొంబాయి రైలు ఎక్కించి వొచ్చాం. ఎక్కించివొచ్చాం అంటే ఆమె ఎక్కింది, మేం చూస్తూ నుంచున్నాం.

ఆమె నా జీవితాన్ని మార్చివేసింది. నా దృష్టి పూర్తిగా మారిపోయింది. ఇంతకుముందు యే పని చెయ్యబోయినా ఇన్సెంటివ్ వుండేదికాదు. ఇప్పుడా తత్వం పోయింది. హుషారు ఎక్కువైంది. ఇదివరకు ఎవ్వరయినా ఉపన్యాసానికి పిలిస్తే వెళ్ళ బుద్ధిఅయ్యేది కాదు. ఇప్పు డలాకాదు—కథలు రాయాలనీ, ఉపన్యాసా లివ్వాలనీ, పదిమందిచేత మెప్పులు పొందాలనీ ఆపేక్ష కలిగింది. అన్నిటికంటే పెద్దమార్పు చేతులూ, కాళ్ళూ, మొహం రోజూ పీలు చిక్కినప్పుడల్లా శుభ్రంగా తోముకోవటం. నాలో కలిగిన మార్పుకి యివి ఉదాహరణలు మాత్రమే! ఏ పని చెయ్యబోయినా, ఎవరితో మాట్లాడబోయినా, ఏదో జీవిత రహస్యం తెలుసుకున్నట్టు, తారక మంత్రోపదేశం పొందినట్టు సంతోషంగా వుండేది. ఆమె మాటలూ—ఆ చనువుగా వుంటే ఉండకుండా ఉంటం—చనువుగా ఉంటూనే లొల్లిగా ఉండకుండా ఉంటం—నిర్భయంగా అన్ని విషయాలూ చర్చించటం — ఆమెని తలచుకొన్నప్పుడల్లా హృదయం ఉప్పొంగేది. స్త్రీ మొగవాడితో

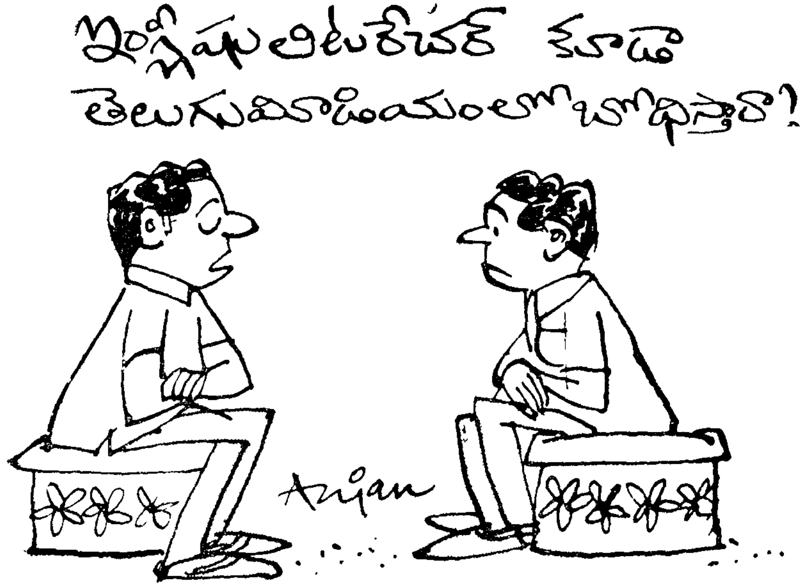

తిరిగితే పాడై పోతుంది అంటారే యెంత పొరపాటు మాట!

ఆనాటి సాయంకాలం లక్ష్మణశాస్త్రి ఇంటికి వెళ్లాను. అతనితో ఆమెను గురించి కాసేపు ముచ్చటిద్దామనే ఉద్దేశంతో వెళ్లాను. ఆమెనుగురించి తలుచుకున్నా, ఆమెని గురించి మాట్లాడినా, ఆమె పక్కన కూర్చుని నవ్వుతున్నట్లు వుండేది నాకు. నేను వెళ్ళేటప్పటికి లక్ష్మణశాస్త్రి యింట్లో సుబ్బారావూ, కృష్ణారావూ, వెంకటేశ్వరరావూ వున్నారు, లక్ష్మణశాస్త్రి వాళ్ళకేదో చెపుతున్నాడు. వాళ్ళు గూడా ఆమెనుగురించే మాట్లాడుతున్నారని నేను కనిపెట్టాను. పాపం వాళ్ళని చూస్తే నాకు జాలివేసింది. వాళ్ళు దిగులుగా కూర్చున్నారు. ఆమె వెళ్ళిపోగానే వాళ్ళ జీవితాలన్నీ ఒక్కసారి అయోమయం అయిపోయినై. చెట్టు ఆశ్రయం పోయిన పక్షుల్లా అయిపోయారు. తల్లి ప్రేమను పోగొట్టుకొన్న పిల్లల్లాగా కూర్చున్నారు. "నేను మీ తల్లిని" అని ఆమె చెప్పినమాట నా చెవుల్లో గింగురుమంది.

నేను వెళ్ళి కూర్చోగానే లక్ష్మణశాస్త్రి "ఏమోయ్, మన కృష్ణారావు ఏమంటున్నాడో విన్నావా? ఆమెను మళ్ళీ పిలిపించి మహిళా సంఘాలు ఆర్గనైజ్ చేయించా లంటున్నాడు."

"మంచిదేగా! తగిన సన్నాహాలు చేసి పిలిపించండి" అన్నాను. నాక్కూడా ఆ

కోర్కె వుందని చెప్పటం నాకు యిష్టంలేక అలా అన్నాను.

"పిలిపించండి అంటేకాదు. మేము రాస్తే వొస్తుందో లేదో, నువ్వు రాయాలి" అన్నాడు కృష్ణారావు.

"మనకోసం వొస్తుందా! ఎవ్వరు రాసినా ఒకటే" అన్నాను.

"అదేమిటి? స్నేహం, మంచీ చెడ్డా వుండవ్! నువ్వంటే ఆవిడకు గురి...." అన్నాడు సుబ్బారావు. సుబ్బారావు చూపులూ, వైఖరీ నాకేమీ నచ్చలేదు. అసలు మొత్తం అంతా విచిత్రంగా వుంది. వాళ్ళ స్వభావమే విచిత్రంగా మారినట్లు వుంది. వాళ్ళధోరణి చూస్తే నాకు కోపం వచ్చింది.

"అందరం స్నేహితులమే! ఇందులో కాందెవరు?' అన్నాను.

"మా స్నేహాల దేముందిలే? మావన్నీ ఉత్తుత్తి స్నేహాలు. మాతో స్నేహం చెయ్యటానికి, మేమేమన్నా కథలు రాస్తామా? హ్యూమరస్‌గా మాట్లాడి నవ్విస్తామా? సినిమాలకు వెంటబెట్టుకు పోతామా?" అన్నాడు సుబ్బారావు.

ఆఖరిమాటకు అంతా విషపు నవ్వు నవ్వారు. కృష్ణారావుకి ఎన్నడూ ఆరోగ్యం సరిగ్గా ఉండకపోవటంవల్ల యేమొచ్చినా ఆపుకోలేడు, విరగబడి నవ్వటం మొదలు పెట్టాడు. వాళ్ళ సంభాషణమాట అటుంచి, వాళ్ళ నవ్వుకూడా నాకు సహజంగా కనబడలేదు. క్షణక్షణానికి నాకు కోపం ఎక్కువ అవుతూవుంది,

నేను సుబ్బారావు వంక తీక్షణంగా చూచి, "నీ తెలివికి సంతోషించాను ఇకనైనా ఆపు" అన్నాను

లక్ష్మణశాస్త్రి చిలిపినవ్వు నవ్వుతూ, "ఎందుకోయ్, అంత ఉనుకూ? వాళ్ళన్న మాటలో తప్పేముంది? మీరు సినిమాకి తిరిగినమాట నిజమేనాయె! మా అందర్లోకీ ఆమెకు నువ్వంటే మనస్సన్నమాట అందరికి తెలిసిన విషయమే! మొగా ఆడ అన్న తర్వాత, కలిసి తిరగటం మొదలు పెట్టిం తర్వాత—"

"శాస్త్రీ....! ' అని గద్దించాను.

అతడు నామాట లెక్క చేయలేదు. వింత ధోరణిలో మాట్లాడుతూ వున్నాడు — 'తప్పేముందోయ్! ఆమె నంగనాచా ?"

అంతా గొల్లున నవ్వారు.

నాకు తపనపుట్టింది. "ఆమెను ఒక్క మాట అన్నావా నేను ఊరుకోను ' అని గట్టిగా అరుస్తూ లేచి నుంచున్నాను.

నాకు కోపం ఎక్కువ అవుతున్నకొద్దీ శాస్త్రికి చిలిపితనం ఎక్కువ అవుతూంది, కొంటెనవ్వుతో అతని మొహం నిండి పోయింది—"చూశారా, ఆవిడమాటంటే అతనికి ఎంత కోపమో! మనం ఆమెని ఒక్కమాటకూడా అనగూడదట! మీరు శ్రద్ధగా వినండి. ఒక్కమాటకాదు వెయ్యి మాటలంటా—ఆమె మహాపతివ్రత. ఈ మధ్య సినిమాలో ఆమె పాతివ్రత్యం

కాపాట్టానికి ఇతగాడు ప్రయత్నించాడు. ఆమె....''

ఇంతవరకీ అన్నాడు, కాని ఆమెని అతడు అనబోయే మాటలన్నీ నాకు ముందే వినబడినై. ఆ మాటలు నా చెవిని పట్టం నాకు యిష్టం లేదు. క్షణం క్షణం పెరుగుతూ వచ్చిన కోపాన్ని తట్టుకోలేక పోయాను. ఇంతలో శాస్త్రి ''పుష్పం మకరందం భ్రమరం'' అంటున్నాడు.

ఇంకేముందీ? అమాంతరంగా శాస్త్రి మీదకు వెళ్ళాను. అతన్ని నేను ఎన్ని దెబ్బలు వేశానో, తర్వాత ఏమయిందో నాకు తెలియలేదు. కాసేపటికి నేను నుంచున్నాను. సుబ్బారావూ, కృష్ణారావూ, వెంకటేశ్వరరావూ కిందపడి వున్న శాస్త్రిని నెమ్మదిగా లేపుతున్నారు. అతని చూపులుచూస్తే నాకు జాలివేసింది. నేను యిటువంటిపనికి పూనుకుంటానని అతడు ఎప్పుడూ అనుకొని వుండడు. నన్ను జాలిగా చూస్తూ అతడు ''నీకు పిచ్చెత్తిం'' దన్నాడు.

* *

నేను చేసిన పనికి నాకు యే మాత్రం పశ్చాత్తాపం కలుగలేదు. ఎందుక్కలుగుతుంది? మంచీ చెడూ తెలియకుండా అనే మాటా, అనని మాటా తెలియకుండా నోరు పారేసుకుంటే యెట్లా వోర్చుకోవటం? వాళ్ళునాకు స్నేహితులే కావొచ్చు. అయితే మాత్రం? అందులో ఆమెని గురించా?

ఆమె అటువంటి మనిషేనా? ఆ మాత్రం వాళ్ళు తెలుసుకోవద్దూ! ఆమె పక్కన కూర్చున్నా, ఆమెతో కలపి మాట్లాడినా, ఆమెతో కలపి నవ్వినా, అటువంటి చెడు ఆలోచనే రాదే! ఏదో లోకంలో, మబ్బుల్లో, శరీరాలే జ్ఞాపకానికి రాని భావనలో సంచారం చేస్తున్నట్టు వుంటుందే! అటువంటి ఆమెకా యిటువంటి నీచ స్వభావం అంటగట్టడం? వీళ్లు కూడా అందరికిమల్లే 'స్త్రీ పురుషుడితో తిరిగితే చాలు, చెడిపోయి తీరాలి' అనే అభిప్రాయంలోనే వున్నారు. ఇక స్నేహితులైతే మాత్రం వీళ్ళని నేను యెందుకు సహించాలి?

నిజంగా నేను చేసినపనికి నాకు చాలా సంతోషం వేసింది. వాళ్ళకు తగినట్టు బుద్ధి చెప్పాననే తృప్తి కలిగింది.

ఒక్కొక్కప్పుడు, జరిగింది జరిగినట్టు ఆమెకు రాద్దా మనిపించేది. మళ్లీ ఆమె మనస్సుని కష్టపెట్టినవాళ్ళం అవుతామేమోనని పస్తాయించి వూరుకునేవాణ్ణి. అటువంటి ఆమె కొంతమందిని తనని గురించి ఇట్లా అనుకుంటున్నారని తెలిసినా, కొంతమంది మనుషులు ఎంత నీచంగా ఆలోచిస్తారో తెలిసినా, ఎంత బాధపడుతుందో. ఆమె పవిత్రహృదయం యెంత కొట్టుకుంటుందో నాకు తెలుసు. అందుకని ఇక్కడ జరిగిన సంగతులు ఆమెకు ఏమీ రాయకుండా వూరుకున్నాను.

కాని అయిదోరోజు ఆమె దగ్గరనుంచె

నాకు ఉత్తరం వొచ్చింది. నాకు యెంత ఆశ్చర్యం వేసిందని? ఇక నా ఆనందానికి అంతేలేదు. గబగబా ఉత్తరం చించి చదివాను. ఆ ఉత్తరం రావటం నాకు ఆశ్చర్యం కలిగిస్తే, ఇక ఆఉత్తరంలోని సంగతులు చదివేటప్పటికి నా హృదయం ఆగిపోయినట్లయింది. ఆమె ఉత్తరం ఇది ...

"నేను బాగానే వున్నాను. ఇంటికి నలగని పువ్వల్లే జేరాను. వొచ్చినప్పటి నుంచీ మీకు ఉత్తరం రాద్దా మను కుంటు న్నాను. కాని మీకు ఉత్తరం ఎలా రాయాలో బోధపట్టంలేదు. ఏం రాస్తే ఏమనుకుంటారో, నేను రాయదలచింది మీకు అర్థం ఆయ్యేట్టు రాయగలనో లేనో అని భయంవేసి మెదలకుండా వూరు కున్నాను. నేను నిజం చెపుతున్నాను. మీకు అర్థం అయ్యే భాష నాకురాదు— ఒకవేళ వొచ్చినా మరచిపోయి వుంటాను.

"ఇవ్వాళ లక్ష్మణశాస్త్రి దగ్గరనుంచి ఉత్తరం వొచ్చింది. మీరేమీ ఆశ్చర్య పడవద్దు. మే మిద్దరం స్నేహితులం అనే విషయం మీకు తెలిసిందే గదా? ఆ వుత్త రంలో అతడు సంగతులన్నీ విపులంగా రాశాడు. అతనికీ మీకు జరిగిన పోట్లాట అంతా రాశాడు. అతదేమీ అబద్ధాలు రాయ లేదు. తన తప్పుని కప్పి పుచ్చుకోటానికి ఏమాత్రం ప్రయత్నించ లేదు. అక్షరాలా జరిగింది, జరిగినట్టుగానే రాశాడు. ఆ వుత్తరం చదువుతూవుంటే నాకు అప రాధపరిశోధక నవల చదువుతూ వున్నట్లు ఉంది. స్టంటు పిక్చరు చూస్తూ ఉన్నట్లు ఉంది.

"ఏమండీ, మీరు నా ఆనర్ డిఫెండు చెయ్యటానికేనా శాస్త్రితో పోట్లాడింది? అతన్ని కొట్టడం కూడా నాకోసమేనా? నిజంగా ఆ దృశ్యం ఊహించుకుంటూ ఉంటే మీ రేగిన వుంగరాల జుట్టూ, ఎర్ర బడ్డ కళ్ళూ, ఆవేశంతో చేతులూ కాళ్ళూ ఒణకటం, లక్ష్మణశాస్త్రి కిందపట్టం, మీరు మీదకు దూకటం, జుట్టు పీకటం, మొహం రక్కటం - ఇవన్నీ ఊహించుకుంటూ వుంటే నాడియామీద నాకు అభిమానం హెచ్చుతూ వుంది. మాటవరసకు అంటం కాదు. నాడియా అంటే నాకు పూర్తి అభి మానం. జనాన్ని గుంపులు గుంపులుగా పడేసి హంటర్‌తో ఏం కొడుతుందండీ!

"మీరు చూపిన షివల్రీ నన్ను ఆక ర్షిస్తూ వుంది. గాలిపటం మీద ప్రయాణం చేసి, మీ ముందు నా కృతజ్ఞతను చెప్పు కోవా లనిపిస్తూవుంది. మీ ముందు కూర్చొని మీకు నా కృతజ్ఞతను తెలుపు కుంటూ నమస్కరిస్తే మీరు నా చేతులు పట్టుకొని లేపి, "దీనికి మీరింత పొగ డాలా? నా ధర్మం నేను నెరవేర్చాను" అంటారు కదూ? ఇటువంటి సీను ఏదో సినిమాలో చూచినట్టు జ్ఞాపకం. ఇటువంటి సీన్లు నాకు బాగుంటాయికూడాను.

కాని ముందు మిమ్మల్ని ఒక్కమాట

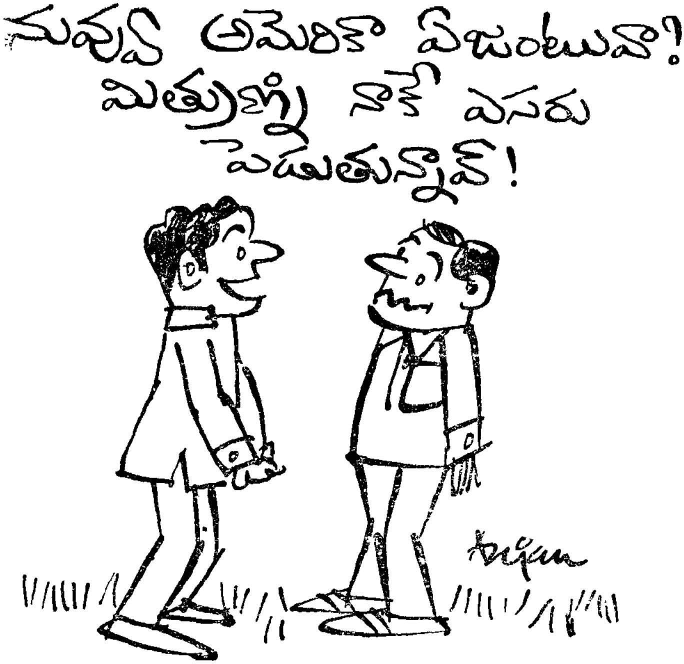

అడగాలని ఉంది. దానికి మీరు సవ్యంగా జవాబు చెప్పితే రెక్కలు కట్టుకొచ్చి మీ ముందు వాలి, ఆ సీను యాక్టుచేసి పోతాను. ఆమాట ఏమిటంటే అసలు నేను, నంగనాచినని మీకెట్లా తెలిసింది? మీరు నన్నుగురించి అలా అనుకోటానికి ఆధారా లేమిటి? నా మాటలుగానీ, నా చేష్టలుగానీ అటువంటి అవకాశం కలిగించినయ్యా. అలా కలిగించి ఉండవు. ఎందుకంటే నేను నిజంగా నంగనాచినని కాదు. లక్ష్మణశాస్త్రి మీకు యధార్థమే చెప్పాడు. నాకు నంగనాచిని కావాలనే అపేక్షకూడా లేదు.

"మీరు నన్ను అపార్థం చేసుకోవద్దు. ఉన్నసంగతి వున్నట్టుగా చెపుతున్నాను. మీరు చూపిన శివశ్రీ విషయంకూడా నాకు ఒక అనుమానం వుంది. "ఆడవాళ్ళని రక్షించవలసిన బాధ్యత పురుషుల మీద వుంది" అనే అభిప్రాయమే యీ శివశ్రీకి కారణం అనిపిస్తూవుంది నాకు. ఈ అభిప్రాయానికీ స్త్రీ పురుషుడి ఆస్తి అనే అభిప్రాయానికీ చాలా దగ్గర సంబంధం వుంది. ఆ ఆస్తి అనుకున్నప్పుడూ, తన్ను తాను కాపాడుకోలేని స్థితిలో వుంది. అనుకున్నప్పుడేగా రక్షించవలసిన అవసరం కలిగేది. నేను వాక

రోజు మీతో తిరిగి, వొక రాత్రి కలిసి సినిమా చూచినంతమాత్రాన నన్నుగురించి మీరిట్లా అనుకోటం—నా ఆనర్ని కాపాడ వలసిన బాధ్యత మీమీద వుందనుకోటం చాలా అన్యాయం. లక్ష్మణశాస్త్రి మొద లయినవాళ్ళకీ మీకూ భేదం యేముంది? నేను ఇంకొకళ్ళ ఆస్తినయ్యాననే అసూయతో వాళ్ళు మీ దగ్గర నోటికి వొచ్చి నట్లు మాట్లాడారు. మీ ఆస్తిని హేళన చేస్తున్నారనే భావంతో బాధపడి అవమాన పడి మీరు వాళ్ళతో దెబ్బలాడారు. ఇక భేదం యెక్కడ? మీరు నాకోసం పోట్లాట్టం ఖాళీకోటని రక్షించటానికి ప్రాణాలు వొడ్డి రసపుత్రవీరుని శౌర్యం, ధైర్యం, సాహసం జ్ఞాపకానికి తెస్తున్నది.

"మీకూ, మీ కథలకూ ఎంత భేదం వుందండీ! మీ ప్రవర్తన వేరు, మీ రచనలు వేరు. ఒకటి వెనక్కు లాగుతూ వుంటూ ఒకటి ముందుకు లాగుతూ వుంటుంది. ఆలోచించుకొన్నకొద్దీ ఆ కథలు రాసింది మీరేనా అనిపిస్తూవుంది నాకు. నేను చాలామంది రచయితల్ని ఎరుగుదును. ఎక్కువమంది ఇంతే! వాళ్ళ రచనల్లో వెలిబుచ్చే అభిప్రాయాలు ఎంత అభివృద్ధిదాయకంగా వుంటై! ప్రవర్తన మామూలు మనిషి ప్రవర్తనకంటే అధ్వాన్నంగా వుంటుంది. దీనికి భావాలను, ఆలోచనలను, ఆచరణలోకి, అనుభవంలోకి తీసుకురావాలనే ప్రయత్నం లేక పోవటమే కారణం అనుకుంటాను. మీ విషయంలో ఇట్లా వుండదని కుతూహలం పడ్డాను. కాని మీరూ అంతే! సాధారణంగా రచయితల్లో వుండే బలాలు, బలహీనతలూ, ఉద్రేకాలూ, ఆవేశాలూ అన్నీ మీలోనూ ఉన్నాయ్.

"మీరు మారాలి—దయచేసి మారాలి. ఈ మాట నేను మీకు మీ వూళ్ళో వున్నప్పుడే చెప్పాను. మళ్ళీ చెపుతున్నాను. నేను ఇంతగా ఎందుకు చెపుతున్నానంటే, మీలో యిన్ని బలహీనతలు వున్నా మీరంటే నాకు యిష్టం. అందుకని మిమ్మల్ని బాగుచెయ్యాలనే గాఢంగా వుంది. దీనికి నాకు ఒక్కటే దారి కనిపిస్తూవుంది. మీరు లేడీస్ క్లబ్బు ఒక్కటి ఆర్గనైజ్ చెయ్యండి. ఆ క్లబ్బుకి మీరే సెక్రటరీగా వుంటే మరీ మంచిది. నేను చాలా సంతోషిస్తాను. అశ్రద్ధ వొద్దు. జాడ్యం ముదరనిస్తే తరువాత ఎంత ప్రయత్నించినా లాభం వుండదు.

"లేడీస్ క్లబ్బుకి సెక్రటరీగా వుంటే నాకు ఊపిరి సలపదు. నాకు అట్లా ఆవటం ఇష్టం వుండదు" అని మహా పతివ్రత పోజు పెట్టకండి. ఊరికే అట్లా అంటారుగాని ఊపిరి సలపక ఏమవుతుంది? ఎంతసేపు నేను 'అందంగా' తెలివిగా మాట్లాడుదాం అనిగానీ, యదార్థం మాట్లాడుదాం అనిగానీ మీకు ఎందుకు వుండదు? సంఘానికి జడిసి బానిసఅయి, చిటపటలాడుతూ, రుసరుసమంటూ కాలం గడిపే పతివ్రతగా మీరు వుంటం నాకు

యువ

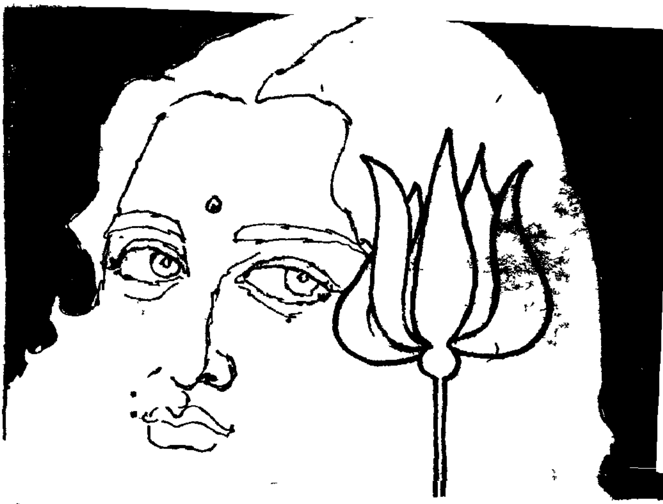

యిష్టంలేదు.

"ఇక సెలవు. నేను మనసిచ్చి. రాయదలచుకుందంతా రాశాను. మీరు కూడా అట్లాగే ప్రవర్తించాలని కోర్తా. తప్పకుండా జవాబు రాయండి.

"అయితే. ఏమండీ. అడగటం మరచి పోయానూ. సినిమాలో సంపెంగపువ్వు చేతికి యిస్తే. సినిమా అయ్యేదాకా వాసన చూస్తూ కూర్చుంటారా? వాసన చూట్టానికేనా సంపెంగపువ్వు లిచ్చేది? పువ్వులు యెందుకు పుట్టినయ్? వాసన చూట్టానికి. సెలయేరు యెందుకు ప్రవహిస్తూవుంది? గానం చెయ్యటానికి. మంచిగంధం చెట్టు యెందుకు పుట్టింది? పాములకు ఆశ్రయం ఇవ్వటానికి. ఇంతేగాని వీటన్నిటికీ మానవుడు పరిస్థితుల్నిబట్టి కొత్తకొత్త అర్థాలు సృష్టించుకుంటాడని గాని మాటలతో చెప్పుకోటానికి వీల్లేని భావాలను వీటి ద్వారా చెప్పుకుంటాడని గానీ. మీకు తెలియదు. మీరంతా ఎంత ప్రిమిటివ్‌గా వున్నారండీ! పైగా నేను వంగనాచినని ప్రచారం! నేనుకూడా ప్రి... వున్నాననేనా మీ వుద్దేశం!— ... అపేక్ష కామాలు.

పి. యస్.

లక్ష్మణశాస్త్రి రాసిన ఉత్త... శ్వరుడు చూశాడు. చూడగా... పట్టి నవ్వుకున్నాడు. ఇప్పటి... వొచ్చినప్పుడల్లా. ఒంటరిగా ... అలా విలబడిపోయి ... వుంటాడు. ఒక్కమాట చెప్ప... పోయాను. ఆ ఉత్తరం చూచి... కామేశ్వరుడికి మీమీద చా... కుదిరింది.

ఇదీ ఉత్తరం. ఆమె దగ్గరనుంచి వొచ్చిన ఉత్తరం. ఈ ఉత్తరం చదువు కొని నేను ఏమయ్యానో మీకు తెలుసు కోవాలని వుంటుంది — నెంరో జా... ఖాయిదా వద్దాను.